

První nález vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros*) v Českobudějovické pánvi

Radek K. LUČAN

Katedra zoologie, Biologická fakulta JU, Branišovská 31, 37005, České Budějovice; rlučan@centrum.cz

First record of the Lesser horseshoe bat (*Rhinolophus hipposideros*) in the České Budějovice Basin (southern Bohemia, Czech Republic). One hibernating individual of *R. hipposideros* was found in an old gallery-like cellar on 29 October 2005 and several times again at the same place until April 2006. A source population from which the individual originated is discussed.

Chiroptera, *Rhinolophus hipposideros*, South Bohemia

Rozšíření vrápence malého, *Rhinolophus hipposideros* (Bechstein, 1800), v České republice má ostrůvkovitý charakter s těžišti výskytu v krasových oblastech, přičemž nejvyšších populačních hustot dosahuje druh ve východní části státu. Zde nejspíše chybí pouze v intenzivně zemědělsky obhospodařovaných oblastech jižní Moravy a na Ostravsku, i když v těchto případech může jít čistě o důsledky nedostatku údajů. V Čechách nebyl vrápenec malý dosud nikdy doložen v rozsáhlém prostoru Jihlavska a české části Českomoravské vrchoviny, v jihočeských pánvích, v horním Posázaví, středním Polabí a téměř v celých západních Čechách (Anděra & Hanák 2005).

V souvislosti se známou absencí druhu v oblasti jihočeských pánví je tedy velmi překvapující nález hibernujícího jedince dne 29. října 2005 v Hluboké nad Vltavou. Ta se nachází na severozápadním okraji Českobudějovické pánve (kvadrát 6952) v místech, kde řeka Vltava pánev opouští. Hibernující jedinec byl nalezen ve starém opuštěném sklepě vylámaném ve skále, majícím charakter malé štoly. Vnitřní prostory sklepa mají rozměr cca 4×5×2 m, přičemž v zadní části je asi 2 m dlouhý výklenek, který byl původně zazděn. V této zdi je proražen nevelký otvor, kterým je malá komora za zdi zpřístupněna a právě v ní byl hibernující jedinec nalezen. Jedinec byl na lokalitě stále přítomen i při dalších kontrolách ve dnech 27. listopadu 2005, 21. prosince 2005, 22. ledna 2005, 21. března 2006 a 1. dubna 2006, zdá se tedy, že zde úspěšně přezímoval. Spolu s ním byl zjištěn 1 kus netopýra ušatého (*Plecotus auritus*) a 1 kus netopýra velkého (*Myotis myotis*).

Nejbližší nálezy druhu pocházejí z podhůří Blanského lesa z okolí Křemže (Baťa 1933) a Českého Krumlova (Hanák & Gaisler 1972). Zde byl druh sporadicky zjišťován až do 60.–70. let minulého století a poté zřejmě vymizel (Anděra & Hanák 2005). V současnosti se vyskytuje nevelká, ale prosperující populace v Pošumaví, zejména v okolí Kašperských hor (Červený & Hanák 1977, Anděra & Červený 1994). Severně od Českobudějovické pánve se vrápenec malý vyskytuje až ve středních Čechách s těžištěm rozšíření v Českém krasu a nejnižněji zasahuje do Krásnohorského a Sedlčanského krasu (Nová et al. 2001). Na východě končí oblast doloženého výskytu druhu v moravské části Českomoravské vysočiny (Reiter et al. 2003, Zbytovský et al. 2004).

Původ jedince nalezeného v Českobudějovické pánvi je nejasný. Nejpravděpodobněji jde o výskyt spojený s populací vyskytující se severně od Českobudějovické pánve a to zejména v kontextu blízkosti vltavského kaňonu coby potencionálního migračního koridoru. V úvahu ovšem připadá i populace šumavská, a to v souvislosti s výrazně pozitivními trendy nárůstu její početnosti zaznamenanými v posledních několika letech (Dvořák in verb.).

Z pohledu faunistického zhodnocení společenstva netopýrů Českobudějovické pánve jde o osmnáctý spolehlivě doložený druh netopýra (Lučan 2004, in prep.)

Poděkování

Faunistický výzkum oblasti byl finančně podpořen Českou společností pro ochranu netopýrů a výzkumným záměrem BF JU č. MSMT 6007665801.

Literatura

- ANDĚRA M. & ČERVENÝ J., 1994: Atlas of distribution of the mammals of the Šumava Mts. region. *Acta Sci. Natur. Acad. Sci. Bohem. Brno, n. s.*, **28**(2–3): 1–111.
- ANDĚRA M. & HANÁK V., 2005: Atlas rozšíření savců v České republice. Předběžná verze. V. Letouni (Chiroptera) – část 1. Vrápencovití (Rhinolophidae), netopýrovití (Vespertilionidae – *Barbastella barbastellus*, *Plecotus auritus*, *Plecotus austriacus*). Národní muzeum, Praha, 120 pp.
- BAŤA L., 1933: *Dosavadní výsledky zoologického výzkumu jižních Čech*. České Budějovice, 67 pp.
- ČERVENÝ J. & HANÁK V., 1977: Rozšíření vrápence malého (*Rhinolophus hipposideros* Bechstein, 1900) v Pošumaví. *Čas. Nár. Muz., Odd. Přírodov.*, **146**: 68–75.
- HANÁK V. & GAISLER J., 1972: Přehled netopýrů podzemních prostorů Čech. *Práce a studie – Přír., Pardubice*, **4**: 141–156.
- LUČAN R. K., 2004: Sezónní dynamika aktivity a biotopové preference společenstva netopýrů Českobudějovické pánve. *Vespertilio*, **8**: 69–97.
- NOVÁ P., MALÝ P., HORÁČEK I., HANÁK V. & SÁDOVSKÁ E., 2001: Zimoviště netopýrů v podzemí Sedlčansko-krásnohorského metamorfovaného ostrova. *Vespertilio*, **5**: 187–190.
- REITER A., HANÁK V., BENDA P. & BARČIOVÁ L., 2003: Netopýři (Chiroptera) jihozápadní Moravy. *Lynx, n. s.*, **34**: 79–180.
- ZBYTOVSKÝ P., ANDĚRA M. & HANÁK V., 2004: Drobní savci jižní části Českomoravské vrchoviny (Insectivora, Chiroptera, Rodentia). *Lynx, n. s.*, **35**: 141–245.

došlo 7. 2. 2006